

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра загальноправових та політичних наук

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасний парламентаризм

Освітня програма: _____ Політологія _____

Спеціальність: _____ 052 Політологія _____

Галузь знань: _____ 05 Соціальні та поведінкові науки _____

Ступінь вищої освіти: _____ магістерський _____

Затверджено на засіданні кафедри
загальноправових та політичних наук

Протокол №12 від липня 2020 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	<i>Сучасний парламентаризм вибіркова</i>
Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський) рівень</i>
Викладач	<i>Арабаджієв Дмитро Юрійович, завідувач кафедри загальноправових та політичних наук, доктор політичних наук, доцент</i>
Контактна інформація викладача	<i>+380(61)7698626 kafedra_zpn@zntu.edu.ua, kafedrazpn@gmail.com</i>
Час і місце проведення навчальної дисципліни	<i>Згідно з розкладом</i>
Обсяг дисципліни	<i>Кількість годин для денної форми – 120; кредитів – 4, розподіл годин (лекції – 14, практичні – 30, самостійна робота – 76) від контролю – екзамен</i>
	<i>Кількість годин для заочної форми – 120; кредитів – 4, розподіл годин (лекції – 4, семінарські – 6, самостійна робота – 110), від контролю – екзамен</i>
Консультації	<i>Згідно з графіком консультацій</i>
2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни	
<i>Міждисциплінарні зв'язки – дисципліна, що передує вивченню цієї дисципліни – «Політична іміджеологія», «Зовнішня політика зарубіжних країн»; дисципліни, вивчення яких спирається на цю дисципліну – «Сучасні теорії модернізації», «Гібридні війни та локальні конфлікти».</i>	
3. Характеристика навчальної дисципліни	
<i>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати загальні компетентності:</i>	
<ul style="list-style-type: none"> - здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. - здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. - здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. - здатність генерувати нові ідеї (креативність). - вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми. - здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. 	
<i>фахові компетентності:</i>	
<ul style="list-style-type: none"> - здатність аналізувати нормативно-правові акти та інші документи; - здатність організовувати свою діяльність на основі певного алгоритму, скласти необхідні документи; - розуміння принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології; - здатність оперувати знаннями щодо політичного статусу і повноважень сучасного парламенту (законодавчої гілки влади) в зарубіжних країнах та в Україні; - здатність доволіно використовувати знання в сфері політології та права для розв'язання типових ситуацій, що виникають під час професійної діяльності; - здатність переосмислювати наявні знання стосовно нових фактів; - адаптувати раніше отриманий досвід до змінних умов та нестандартних ситуацій; - здатність проведення наукових досліджень у політичній та правовій сфері. 	
<i>результати навчання:</i>	
<ul style="list-style-type: none"> - використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи для інтерпретації та змістовного аналізу парламентаризму; - розуміти принципи функціонування та закономірності розвитку законодавчої гілки влади (парламенту), взаємодії її з іншими політичними інститутами; - постійно вчитися та оволодівати сучасними професійними знаннями; - застосовувати критичне мислення, раціональну аргументацію, аналіз та синтез; - проводити професійний пошук, оброблення та аналіз фактів, даних та інформації з різних первинних та вторинних джерел; 	
<i>знати нормативну та позитивну політичну теорію, політичний аналіз, порівняльну та</i>	

прикладну політологію;

-розуміти принципи політичних процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів/

4. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета: забезпечення стійкої системи знань про закономірності парламентської діяльності зарубіжних країн та конституційно-правового регулювання парламентського життя в Україні, що дасть змогу студентам розуміти політичні процеси, що відбуваються в зарубіжних державах та Україні.

5. Завдання вивчення дисципліни

- формування у здобувачів розуміння базових понять щодо системи парламентаризму;
- вивчення здобувачами структуру сучасних парламентів, порядок формування та їх внутрішню організацію;
- засвоєння здобувачами основних функцій парламенту; формувати повноцінні уявлення та знання про значення парламентської культури та парламентської етики як складової політичної культури;
- сприяння формуванню у здобувачів професійних здібностей щодо аналізу та експертних оцінок парламентського та політичного процесів в цілому.

6. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Парламентаризм як політичний інститут

Поняття «парламентаризм». Парламент як уособлення парламентаризму. Парламентаризм як форма суспільного співжиття. Сучасний парламентаризм, його значення і функції. Відповідальність уряду перед парламентом. Розвиток системи партій. Захист прав і свобод громадян. Обмежений парламентаризм. Основні типи парламентаризму: незавершений парламентаризм, парламентське правління, моністичний парламентаризм, дуалістичний парламентаризм, парламентський міністеріалізм і т.ін.

Тема 2. Формування класичних теорій парламентаризму

Британські концепції парламентаризму: Дж. Локк «Два трактати про державне правління», Е. Берк та концепція парламентського представництва, І. Бентам і концепція утилітаризму, Дж. Міль та есе «Представницьке правління», Г. Спенсер, Т. Г. Грін, Дайсі. Американські концепції парламентаризму: Медісон, Джефферсон, Гамільтон та американська система стримувань і противаг. Ідеї бікамералізму. Ідеї парламентаризму в німецькій філософії: Кант і принцип народного суверенітету, Гегель і «Філософія права».

Тема 3. Сутнісні ознаки сучасного парламентаризму

Форми парламентаризму. П. Шляхтун, К. Парасюк, А. Георгіци, М. Мілова, А. Любченка та їх тлумачення що таке парламентаризм. Парламентаризм запорука розвідку державності. Юридичне та політичне значення парламентаризму. «Парламентаризм та парламентська діяльність». Сучасний парламентаризм. Сутнісні ознаки парламентаризму.

Тема 4. Внутрішня організація парламенту

Однопалатні парламенти. Двопалатна структура парламенту. Специфіка двопалатних парламентів в унітарних державах: парламент як орган регіонального (територіального) представництва, парламент як орган представництва інтересів місцевого управління та самоврядування. Проблема рівності палат у законодавчій сфері в двопалатних парламентах. Порядок формування парламентів. Система парламентських виборів. Прямі вибори. Непрямі або багатоступінчасті вибори. «Реальне представництво». Формування парламентів на змішаній основі. Член парламенту «за посадою». Норма представництва. Кількісний склад парламентів: специфіка унітарних і федеративних держав.

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Парламентські функції законотворення. Законотворча активність

Суб'єкти законодавчої ініціативи. Що таке законодавча ініціатива. Законодавча ініціатива у різних країнах світу. Різновиди законодавчих ініціатив у Великобританія, Канада, Австралія,

Нова Зеландія. Якість законодавчих ініціатив. Голосування за законопроекти у різних країнах світу. Правові обмеження законодавчих ініціатив у різних країнах світу. Особливості зміни конституції у різних країнах світу.

Тема 6. Парламент і політичні партії

«Незалежні», позафракційні і безпартійні парламентарі. Партійні перестрибування, «флоркросинг» у різних країнах світу. Внутрішньопартійна демократія. «Народний праймеріз». Комунікація парламентських партій із виборцями. Рівень політичних культур та освіти громадян. Фінансування політичних партій. Державне фінансування парламентських партій у різних країнах світу. Звітують політичні партії за витрати державних коштів. Пряме фінансування партій. Відповідальність політичних партій за фінансові порушення.

Тема 7. Лобізм і його роль у сучасних парламентах

Поняття «lobbying professionals» та «managers at interest groups and businesses». «Масовий лобізм». Регуляторні положення лобізму в США. Вплив на формування політики Євросоюзу. Європейський парламент та організації що займаються лобізмом. Права лобістських організацій. Групи інтересів у парламентах різних країн світу. «Кодекс поведінки» депутатів.

Тема 8. Етнічні норми і стандарти поведінки депутатів

Регулювання парламентської відвідуваності. Кодекс поведінки у парламенті. Робота парламентів Великобританії, Фінляндії, Польщі, Німеччини, Латвії. Кнопкодавство: від заборон до легітимації. Неособистого голосування, та делеговане голосування, досвід різних країн. Партійне голосування.

7. План вивчення навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Форми організації навчання	Кількість годин для денної форми навчання	Кількість годин для заочної форми навчання
1	Парламентаризм як політичний інститут	л / пр / срс	2 / 4 / 10	1 / 1 / 14
2	Формування класичних теорій парламентаризму	л / пр / срс	2 / 4 / 10	1 / 1 / 14
3	Сутнісні ознаки сучасного парламентаризму	л / пр / срс	2 / 4 / 10	0 / 1 / 14
4	Внутрішня організація парламенту	л / пр / срс	2 / 4 / 10	0 / 0 / 14
Модульний контроль				
5	Парламентські функції законотворення. Законотворча активність	л / пр / срс	2 / 4 / 9	1 / 1 / 14
6	Парламент і політичні партії	л / пр / срс	2 / 4 / 9	0 / 1 / 14
7	Лобізм і його роль у сучасних парламентах	л / пр / срс	2 / 4 / 9	1 / 1 / 14
8	Етнічні норми і стандарти поведінки депутатів	л / пр / срс	0 / 2 / 9	0 / 0 / 12

Модульний контроль

Підсумковий контроль

Екзамен

8. Самостійна робота

Самостійна робота – це вид розумової діяльності, за якої студент самостійно (без сторонньої допомоги) опрацьовує в кожному змістовному модулі перелік тем (на основі опрацювання інформаційних джерел веде пошук відповідей на актуальні питання, вирішує практичні

питання, складає тести, вирішує задачу або ситуаційну вправу, виконує інші завдання на основі знань, отриманих з підручників, книг, лекцій, практичних занять). Головною метою самостійної роботи є формування самостійності суб'єкта, що вчиться, формування його вмінь, знань і навичок.

Під час вивчення навчальної дисципліни «Сучасний парламентаризм» виокремлено такі види самостійного навчання студента:

- 1) відпрацювання тем лекцій та практичних занять, виконання практичних робіт;
- 2) підготовка доповідей, презентація результатів власних досліджень та проекту;
- 3) підготовка до модульного контролю та екзамену;
- 4) робота з інформаційними джерелами та ін.

Кожен із зазначених видів потребує від студентів наполегливої самостійної праці. Насамперед, потрібно, щоб кожен студент у процесі навчання дотримувався гігієни розумової праці. Викладач дисципліни на початку вивчення дисципліни проводить настановне заняття, особливо зі студентами, які оформили індивідуальний графік навчання.

Здійснюється самостійна робота безпосередньо через зміст і методи всіх видів навчальних занять. Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від аудиторних навчальних занять час. Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів, регламентується робочим навчальним планом.

Завдання до самостійної роботи мають унеможливити механічне заучування студентами фактичного матеріалу або поверхове знайомство з явищами та процесами. Для отримання позитивної оцінки студент повинен не просто продемонструвати володіння певним обсягом знань, а й уміти розв'язувати певні елементи наукових проблем, аналізувати та систематизувати отримані дані, знаходити оригінальні рішення на підставі самостійно здобутої інформації, формулювати й відстоювати власну точку зору. Йдеться, передусім, про самостійне опрацювання навчальної, наукової та довідкової літератури. Рекомендованим елементом цієї роботи студентів є ведення записів (допускається й електронний варіант або презентація). Такий підхід сприяє кращому засвоєнню фактичного матеріалу, дає можливість зберегти його в зручному для використання вигляді. Рівень виконання студентом самостійної роботи враховується при виставленні підсумкової оцінки за змістовими модулями навчальної дисципліни.

Студенти мають змогу отримати завдання та завантажити свої напрацювання в систему дистанційного навчання (moodle) НУ «Запорізька політехніка» (<https://moodle.zp.edu.ua/>).

Теми	Кількість годин для денної форми навчання	Кількість годин для заочної форми навчання
Тема 1. Парламентаризм як політичний інститут	10	14
Тема 2. Формування класичних теорій парламентаризму	10	14
Тема 3. Сутнісні ознаки сучасного парламентаризму	10	14
Тема 4. Внутрішня організація парламенту	10	14
Тема 5. Парламентські функції законотворення. Законотворча активність	9	14
Тема 6. Парламент і політичні партії	9	14
Тема 7. Лобізм і його роль у сучасних парламентах	9	14
Тема 8. Етнічні норми і стандарти поведінки депутатів	9	12
Разом	76	110

Консультативна допомога студенту надається у таких формах:

- особиста зустріч викладача і студента за графіком консультацій <https://zp.edu.ua/kafedra-zagalnopravovyyh-ta-politychnyh-nauk>;
- листування за допомогою електронної пошти kafedra_zpn@zp.edu.ua (у форматі 24/7);
- відеозустріч, аудіоспілкування або чат консультації (за графіком консультацій викладача).

9. Система та критерії оцінювання курсу

Зведена таблиця набору балів за семестр

Бали за навчальний семестр	Розподіл балів за змістовними модулями	
	1 зміст. модуль (максимум балів)	2 зміст. модуль (максимум балів)
Вид заняття		
Поточний контроль	60	60
Модульний контроль (МК)	40	40
Всього по змістовним модулям 1 та 2	100	100
Всього за вивчення дисципліни	100 (3М1 + 3М2 / 2)	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
85-89	добре	
75-84		
70-74		
60-69	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Політика курсу

Політика відвідування аудиторних занять (особиста присутність студента). Відвідування занять є обов'язковим компонентом в системі вивчення курсу, набуття загальних та фахових компетентностей (відвідування лекцій та практичних занять). Самостійну роботу студент виконує у системі дистанційного навчання (<https://moodle.zp.edu.ua/>). За об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, стажування, мобільність, індивідуальний графік, інше) аудиторні види занять та завдань також можуть бути трансформовані в систему дистанційного навчання.

Політика дедлайнів. Студент зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання), до яких має бути виконано певне завдання. За наявності поважних причин (відповідно до інформації, яку надано деканатом) студент має право на складання індивідуального графіку вивчення окремих тем дисципліни.

Політика академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел у проектних завданнях.

Політика дотримання прав та обов'язків студентів. Права і обов'язки студентів відображено у п.7.5 Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка» (https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_organizatsiyu_osvitnoho_protsesu.pdf).

Політика конфіденційності та захисту персональних даних. Обмін персональними даними між викладачем і студентом в межах вивчення дисципліни, їх використання відбувається на основі закону України «Про захист персональних даних» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>). Стаття 10, п. 3 «Використання

персональних даних працівниками суб'єктів відносин, пов'язаних з персональними даними, повинно здійснюватися лише відповідно до їхніх професійних чи службових або трудових обов'язків. Ці працівники зобов'язані не допускати розголошення у будь-який спосіб персональних даних, які їм було довірено або які стали відомі у зв'язку з виконанням професійних чи службових або трудових обов'язків, крім випадків, передбачених законом. Таке зобов'язання чинне після припинення ними діяльності, пов'язаної з персональними даними, крім випадків, установлених законом».